

OLIMPIADA NAȚIONALĂ LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ
Etapa națională
29 aprilie 2023
Nivelul 1 – clasele a V-a și a VI-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție precizările de mai jos.

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

INVENȚIA LUI HUGO CABRET

de Brian Selznick

1. Hoțul

Din ascunzătoarea lui aflată în spatele ceasului, Hugo putea vedea totul. Își freca nervos cu degetele micul carnețel din buzunar și își spuse că trebuie să aibă răbdare. [...]

Bătrânul părea agitat astăzi. Oare își dăduse seama că îi lipseau mai multe jucării? Ei bine, asta era, nu se mai putea face nimic.

Hugo avea nevoie de jucăriile astea. [...]

Din fericire, în scurt timp bătrânul își încrucișase brațele pe piept și închisese ochii.

Hugo se strecură prin pereți, ieși printr-o gură de aerisire și străbătu în grabă coridorul până ce ajunse la prăvălia cu jucării. Agitat, își frecă pentru ultima oară carnețelul din buzunar, apoi coborî cu grijă mâna spre jucăria cu arc pe care o voia.

Dar, brusc, în prăvălie se văzu o mișcare și bătrânul adormit prinse viață. Înainte ca Hugo să o poată lua la fugă, bătrânul îl înșfăcă de braț.

Micul șoricel albastru cu arc pe care îl luase Hugo îi căzu din mână, alunecă pe teighea și ateriză pe podea cu un zgomot sec.

— Hoțul! Hoțul! strigă bătrânul în coridorul gol. Să-l cheme cineva pe Inspectorul Gării!

Auzind pomenindu-se de Inspectorul Gării, Hugo intră în panică. Se zbătu și încercă să scape, dar bătrânul îi încheștă mai strâns brațul și nu-i dădu drumul.

— Până la urmă te-am prins. Acum scoate tot ce ai prin buzunare.

Hugo urlă asemenea unui câine. Era furios pentru că fusese prins.

Bătrânul îl strânse mai tare, până ce Hugo, de durere, ajunse să stea pe vârful picioarelor.

— Mă doare!

— Scoate ce ai în buzunare!

Fără tragere de inimă, Hugo scoase, unul câte unul, zeci de obiecte: șuruburi, cuie și bucățele de metal, roțițe dințate și cărți de joc mototolite, piese mărunte de mecanisme de ceas, roțițe de diferite dimensiuni. Mai scoase o cutie de chibrituri boțită și câteva lumânările.

— Mai ai un buzunar..., spuse bătrânul.

— N-am nimic în el.

— Atunci scoate afară căptușeala.

— N-am nimic din ce-i al tău. Dă-mi drumul!

— Unde e Inspectorul Gării? strigă din nou bătrânul pe coridor. De ce nu e niciodată de găsit când avem nevoie de el?

Hugo știa că dacă Inspectorul Gării, în uniformă lui verde, ar fi apărut acum în capătul coridorului, totul s-ar fi terminat. Băiatul se zbătu în strânsoarea bătrânului, dar în zadar. În cele din urmă, Hugo băgă o mână tremurândă în buzunar și-și scoase carnețelul cu copertele de carton ferfenițite.

Continuând să-l țină pe băiat de un braț, bătrânul îi smulse carnetul din mână, îl puse pe teighea departe de băiat, îl deschise și începu să-l frunzărească. O pagină îi atrase atenția bătrânului.

— Dă-mi-l înapoi! E al meu! strigă Hugo.

— Fantome..., murmură ca pentru sine bătrânul. Știam că or să-mi dea totuși de urmă. Bătrânul închise carnetul. Expresia feței i se schimbă rapid, de la teamă la tristețe și apoi la furie. Cine ești tu, băiete? întrebă el. Tu ai făcut desenele astea?

Hugo nu-i răspunse.

— Te-am întrebat dacă *tu ai făcut desenele astea*.

Hugo mârâi din nou și scuipe pe podea.

— De unde ai furat carnetul ăsta?

— Nu l-am furat.

Bătrânul mormăi ceva și în cele din urmă îi dădu drumul de braț, împingându-l deoparte.

— Atunci lasă-mă în pace! Stai departe de mine și de prăvălia mea cu jucării!

Hugo își frecă brațul și făcu un pas înapoi, călcând fără să vrea pe șoarecele cu arc pe care îl scăpase pe jos.

Bătrânul se înfioră la zgomotul jucăriei care se sfărâmă.

Hugo ridică bucățile sparte și le așeză pe tejghea.

— Nu pot să plec fără carnetul meu, spuse el.

— Nu mai e carnetul *tău*. E al meu și o să fac ce vreau cu el. Bătrânul flutură în aer cutia cu chibrituri a lui Hugo. Poate că o să-i dau foc!

— Nu!

Bătrânul adună toate lucrurile care fuseseră în buzunarul lui Hugo, inclusiv carnetul. Le așeză pe o batistă, o legă la colțuri și-și puse mâinile peste ea.

— Atunci spune-mi despre desene. Cine le-a făcut?

Hugo nu spuse nimic.

Bătrânul lovi în tejghea cu pumnul și toate jucăriile se mișcară.

— Ieși de aici, hoțule!

— *Tu ești hoțul!* țipă Hugo, întorcându-se și luând-o la fugă.

Bătrânul strigă ceva după el, dar tot ce auzi Hugo fu bocănitul propriilor pantofi care răsuna cu ecou între pereții gării.

2. Ceasurile

Hugo alergă de-a lungul coridorului și dispăru din nou în perete prin gura de aerisire. Se opri pentru o clipă. Aerul era rece și umed. Câteva becuri chioare luminau slab pasajele întunecate.

Hugo deschise ușa și intră.

Deasupra tavanului sălii principale de așteptare se aflau câteva apartamente secrete care fuseseră construite pentru oamenii care odinioară se ocupaseră de gară. Cele mai multe fuseseră de mult părăsite. Doar unul mai era locuit.

Prin lucarna¹ murdară pătrundea cu greu lumina soarelui. Hugo se uită la șirurile de borcane umplute cu piese din jucăriile pe care le furase în ultima vreme din prăvălia cu jucării. Borcanele stăteau aliniate pe niște polițe făcute din scândurile pe care le găsisese în pereții gării. Sub patul șubred se afla un teanc cu desenele lui Hugo. Pachetul lui cu cărți de joc stătea pe un cufăr plin de praf, în mijlocul încăperii. Lângă el, pe o măsuță, era o grămadă de plicuri – cecurile neîncasate cu salariile unchiului său, care se adunau acolo săptămână după săptămână.

Hugo își șterse ochii și-și luă găleata cu unelte. Își băgă în buzunare niște chibrituri și câteva lumânări și se apucă de treabă.

De obicei, Hugo începea cu ceasurile mari de sticlă de pe acoperiș, pentru că la ele era cel mai greu de ajuns. Erau ca niște ferestre rotunde uriașe și străjuiau orașul, unul spre nord și celălalt spre sud. Ca să poată intra în ele, Hugo trebuia să urce un șir lung și întunecat de trepte și apoi să se strecoare printr-o deschidere în tavan, aflată în capătul unei scări mobile de lemn. În timpul zilei, ochii îl dureau întotdeauna preț de câteva minute de la lumina puternică ce se revărsa prin sticlă. Motoarele și mecanismele acestor ceasuri erau cele mai mari din gară și de multe ori lui Hugo îi era frică să nu își prindă mâna în ele.

În colțul încăperii, atârdate de funii groase, se aflau greutatele enorme care făceau ca ceasurile să meargă. Hugo verifică ora pe care o arătau ceasurile de sticlă după ceasul de buzunar al unchiului său, pe care îl ținea alături de unelte și pe care avea grijă să îl întoarcă în fiecare dimineață. Apoi verifică atent tot mecanismul și adăugă la fiecare angrenaj de roți dințate câteva picături de unsoare dintr-un bidonaș pe care îl ținea în trusa lui. Hugo își înclină ușor capul într-o parte și ascultă ticăitul ceasului, așteptând până când fu sigur că mergea bine.

¹ *lucarnă* – fereastră mică, amenajată în acoperișul unei construcții

După ce termină cu ceasurile de pe acoperiș, coborî din nou scara de lemn, apoi nenumăratele trepte întunecate. Înapoi în coridorul neluminat, verifică celelalte ceasuri ale gării, toate făcute din alamă și care puteau fi întreținute din interiorul pereților.

Hugo își aprinse lumânările pentru a vedea mai bine și începu cu ceasul aflat deasupra casei de bilete. Și acest ceas, la fel ca și celelalte, avea greutate, dar mult mai mici, care dispăreau în podea.

Hugo fixă o manivelă în partea din spate a ceasului și, cu mari eforturi, învârti de ea până la refuz.

Apoi Hugo se asigură că toate mecanismele și roțile dințate se mișcau așa cum trebuia, și verifică din nou dacă pe cadranul miniatural aflat în spatele mecanismelor ora era corectă. După care trecu prin pasajele ascunse către cercul de ceasuri aflate în jurul peroanelor și apoi la partea din spate a ceasurilor mai mici instalate în fața birourilor, printre care și cel al Inspectorului Gării. Uitându-se printre cifrele de pe cadran, Hugo putea vedea pupitrul Inspectorului Gării, iar în colțul biroului, o cușcă asemănătoare unei mici celule de închisoare, care îi aștepta pe infractorii prinși în gară. Hugo văzuse o mulțime de femei și de bărbați închiși acolo, iar de câteva ori chiar niște băieți de vârsta lui, cu ochii roșii de atâta plâns. Până la urmă, oamenii ăștia erau luați din celula aceea și Hugo nu-i mai vedea niciodată.

De la birouri, Hugo urmă un tunel lung și ascuns până la partea din spate a ceasului care se afla în fața prăvăliei cu jucării a bătrânului. Și-ar fi dorit să poată evita ceasul ăsta, dar știa că nu avea cum să sară peste niciun ceas. Furișând o privire printre cifre, Hugo îl pândi din nou pe bătrân, care stătea singur în prăvălia lui cu jucării aflată la capătul coridorului, frunzărind carnețelul lui Hugo. Hugo ar fi vrut să strige la el, dar nu o făcu. În schimb, unse ceasul și-i ascultă cu atenție ticăitul. Își dădu seama că mai putea merge o zi sau două fără să fie întors, așa că își continuă treaba, până când toate cele douăzeci și șapte de ceasuri ale gării fuseseră verificate, exact așa cum îl învățase unchiul lui.

Traducere din limba engleză de Mirella Acsente

A. (2 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Din buzunar, Hugo scoate:

- a. o cutie de chibrituri, lumânările, șuruburi.
- b. o jucărie cu arc, piese pentru ceasuri, roțițe.
- c. un ceas, o cutie cu chibrituri, roțițe dințate.
- d. un șoricel albastru, un carnețel, lumânările.

2. Borcanele cu piesele din jucăriile furate de Hugo sunt așezate:

- a. pe polițe de cărămidă.
- b. pe polițe de lemn.
- c. pe polițe de metal.
- d. pe polițe de sticlă.

3. Hugo verifică ora afișată de ceasurile din gară, având ca reper ceasul:

- a. bătrânului.
- b. Inspectorului Gării.
- c. unchiului său.
- d. tatălui său.

4. Conținutul carnețelului îl face pe bătrân să simtă:

- a. bucurie.
- b. durere.
- c. frică.
- d. indiferență.

B. (4 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei din text, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. Bătrânul crede că Hugo a furat carnetul.
2. Bătrânul îi dă drumul băiatului.
3. Bătrânul, singur în magazinul său, frunzărește carnetul băiatului.
4. Hugo ajunge la prăvălia cu jucării.
5. Hugo intră în panică.
6. Hugo mărturisește că nu poate pleca fără carnetul său.
7. Hugo merge printr-un tunel lung pentru a ajunge la un alt ceas.
8. Hugo verifică ceasurile de pe acoperiș.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare din cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Precizează locul din gară în care este situat apartamentul în care locuiește Hugo.
2. Menționează numărul ceasurilor existente pe acoperișul gării.
3. Prezintă starea trăită de Hugo până în momentul în care este prins de bătrân.
4. Explică motivul pentru care Hugo se îngrijorează atunci când bătrânul îl aduce în discuție pe Inspectorul Gării.

D. (12 puncte)

Imaginează-ți că unul dintre colegii tăi a citit fragmentul din textul *Invenția lui Hugo Cabret* de Brian Selznick și face următoarea afirmație:

— Mi se pare ciudat că Hugo, deși a trecut printr-o experiență care i-a creat o stare de disconfort, reușește, cu calm, să verifice toate ceasurile din gară. Ție nu?

Redactează un text de cel mult 20 de rânduri care să reprezinte răspunsul tău la întrebare. Vei avea în vedere motivarea răspunsului și valorificarea textului dat.

SUBIECTUL al II-lea

(20 de puncte)

CODUL EMILY POST AL BUNELOR MANIERE PENTRU COPII

de Peggy Post, Cindy Post Senning

De ce este nevoie de maniere?

În Franța secolului al XVIII-lea, regele Ludovic al XIV-lea obișnuia să invite o mulțime de lume la petrecerile și sărbătorile pe care le ținea la palatul său. Devenise, însă, din cale-afară de deranjat de faptul că invitații călcau în picioare pajiștile și peluzele, strivind iarba și rupând florile. Astfel că, într-o zi, înainte de a mai face invitații, îl chemă la el pe grădinar pentru a discuta despre această problemă supărătoare. În cele din urmă, hotărâra să pună, în diferite locuri, mici însemne care să avertizeze: „Vă rugăm, nu călcați florile! Stați pe cărare! Atenție la trandafiri!” Aceste însemne aveau darul de a-i îndruma pe oaspeți, arătându-le unde le era interzis să pășească și unde nu. În franceză respectivele însemne purtau numele de *etiquette*, adică „etichetă”. Cu timpul, cuvântul a ajuns să denumească regulile pe care trebuie să le respectăm atunci când ne aflăm în situații noi și deosebite. [...]

Micile semne de atunci s-au transformat, s-au înmulțit și întrunesc acum un cod al bunelor maniere pe care-l considerăm „etichetă”. Ele ne transmit sfaturi precum: „Spune *te rog* și *mulțumesc!*”, „Când te așezi la masă, scoate-ți, te rog, șapca!”, „Nu citi corespondența surorii tale!”, „Te rog ajută-mă să strâng masa!”, „Când îți vin prieteni în vizită, nu uita să-i prezinți părinților tăi!”. Eticheta sau codul manierelor te va conduce în toate activitățile tale. Fiecare îndrumare este un instrument ce te va ajuta s-o scoți cu bine la capăt din orice situație. Și, la fel ca în cazul instrumentelor, trebuie să înveți să le folosești. De aceea, se cere practică, practică, practică... [...]

Dar ce se întâmplă atunci când manierele învățate de tine nu se potrivesc nicicum unei situații anume? Sau, din cauza faptului că nu poți deprinde chiar toate modelele de conduită, te afli la un moment dat într-o situație în care nu știi cum să te porți! Tot ceea ce ai de făcut este să aplici câteva idei de bază. Întreabă-te cum poți fi respectuos, politicos și sincer. În majoritatea situațiilor, gândește-te pur și simplu cum ai vrea tu să fii tratat, și astfel vei avea răspunsul dorit! Sau poți afla răspunsul întrebând pe altcineva, care are mai multă experiență. [...]

Învăță manierele din această carte și vei deprinde instrumentele de care ai nevoie pentru a te descurca mult mai ușor în împrejurări complicate. Vei afla cum să te porți într-o mulțime de situații și vei căpăta încredere pentru a face față altora noi. Folosește-te și profită de aceste reguli de bune maniere și-ți vei dezvolta un simț al respectului de sine și o încredere în propria persoană care vă vor oferi, ție și celorlalți din jurul tău, o zi un pic mai bună.

Traducere din limba engleză de Sorin Petrescu

A. (8 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, în enunțuri, răspunsuri la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Numește profesia persoanei cu care s-a consultat regele Franței.
2. Precizează sensul termenului *etichetă* în Franța secolului al XVIII-lea.
3. Menționează două atitudini asociate bunelor maniere.
4. Prezintă o utilitate a cărții *Codul Emily Post al bunelor maniere pentru copii*, valorificând fragmentul dat.

B. (12 puncte)

Redactează un text de cel mult 20 de rânduri, care să înceapă cu sfatul „Spune *te rog* și *mulțumesc!*” și în care să explici motivul pentru care acesta ar trebui să fie respectat, valorificând și experiența ta personală.

Textul tău va avea caracter de adresare directă.

SUBIECTUL al III-lea

(10 puncte)

**(Se vor acorda câte două puncte pentru cerințele 1 și 2, respectiv șase puncte pentru cerința 3.)
Formulează răspunsuri la fiecare dintre cerințele de mai jos, referitoare la textul multimodal dat.**

1. Menționează, într-un enunț, scopul benzii desenate intitulată *Căpșuna*.
2. Prezintă, în enunț, rolul cuvântului „plus” din a patra vignetă a benzii desenate.
3. Explică, într-un text de cel mult 10 rânduri, relația dintre mesajul din bula de dialog și imagine, în cea de a doua vignetă.

CĂPȘUNA

DE OCTAV UNGUREANU

AMINTIRI
DIN
COPILĂRIE

